

ΟΜΙΛΙΑ

Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής,

Τίνας Μπιρμπίλη

ΟΙΝΟΦΥΤΑ 8-02-10

ΕΝΑ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΣΩΠΟ

Όλοι έχουμε χρέος και υποχρέωση να επαναφέρουμε το χαμόγελο στην ευρύτερη περιοχή του Ασωπού, τα παιδιά να έχουν πρόσβαση σε καθαρό νερό και σε ακίνδυνα τρόφιμα. Το κόστος της απορρύπανσης, υπό την εποπτεία και με τον συντονισμό της πολιτείας, θα αναλάβουν αυτοί που προκάλεσαν και εξακολουθούν να προκαλούν τη ρύπανση και δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

Δεν χρειάζεται να αναφερθώ λεπτομερώς στην κατάσταση, την οποία παραλάβαμε. Την γνωρίζουν με ακρίβεια τα όργανα του Υπουργείου, τα όργανα της Αυτοδιοίκησης, η Τοπική Κοινωνία, Επιστημονικοί φορείς, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης και, βεβαίως, η κοινή γνώμη. Τέλος, την γνωρίζει, σε όλες τις πτυχές της, η ελληνική Δικαιοσύνη.

Εκείνο που έχει σημασία σήμερα, που έχουμε συγκεντρωθεί εδώ στα Οινόφυτα, είναι τα μέτρα που θα λάβουμε για να προστατεύσουμε την υγεία των κατοίκων και των εργαζομένων και να αντιμετωπίσουμε τη δραματική υποβάθμιση του περιβάλλοντος στην περιοχή, που έχει αναδειχθεί, από την πρώτη στιγμή, η βασική προτεραιότητα του Υπουργείου.

Και αυτό γιατί αναγνωρίζουμε ότι το οξύ και σύνθετο πρόβλημα της ρύπανσης της ευρύτερης περιοχής του Ασωπού και του υδροφόρου ορίζοντα από εξασθενές χρώμιο, άλλα βαρέα μέταλλα και ρυπαντικές ενώσεις, δυστυχώς επεκτάθηκε και επιδεινώθηκε, μετά από την ασυγχώρητη αδιαφορία που επιδείχθηκε τα τελευταία χρόνια από την Πολιτεία και ιδιαίτερα από το 2007 όταν για πρώτη φορά ανιχνεύθηκε εξασθενές χρώμιο στο πόσιμο νερό και στα υπόγεια νερά.

Το ζήτημα της αποκατάστασης της τεράστιας περιβαλλοντικής ζημιάς, που αποτελεί τελικό στόχο της προσπάθειάς μας, είναι σύνθετο και έχει πολλές πτυχές, που θέλουμε να αντιμετωπίσουμε και για το λόγο αυτό εργαζόμαστε συστηματικά εδώ και 3 μήνες, προκειμένου να εκπονήσουμε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα, που θα εγγυάται την αποτελεσματική διαχείριση του περιβαλλοντικού κινδύνου και την διασφάλιση της δημόσιας υγείας με παράλληλη εφαρμογή – για πρώτη φορά – της

νομοθεσίας για την περιβαλλοντική ευθύνη, σύμφωνα με την οποία ο ρυπαίνων υποχρεούται να πληρώσει το κόστος των μέτρων πρόληψης και αποκατάστασης της περιβαλλοντικής ζημιάς.

Το πρόγραμμα αυτό αποτελείται από μέτρα άμεσης εφαρμογής, αλλά και μέτρα μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης απόδοσης.

Δεν υποσχόμαστε θαύματα για αύριο, αλλά πιστεύουμε ότι με την σημερινή πολιτική βούληση της κυβέρνησης και την ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων, το πρόγραμμα αυτό θα μπορέσει να έχει σύντομα ορατά αποτελέσματα.

Με την προσπάθεια αυτή – που αφορά όλους μας – υλοποιούμε στην περιοχή σας στόχους της πράσινης – αειφόρου ανάπτυξης, μέσα από μέτρα, που μπορούν να υλοποιηθούν και σε άλλες περιοχές με αντίστοιχα προβλήματα, όπως η περιοχή της Μεσσήνιας στην Εύβοια.

Μια ανάπτυξη που δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη συμμετοχή της Τοπικής Κοινωνίας στο σύνολό της, αλλά και της βιομηχανίας, που εν προκειμένω καλείται να παίξει πρωτόγνωρα πρωταγωνιστικό ρόλο στην προσπάθεια της αρμονικής συνύπαρξής της με το περιβάλλον.

Κύρια προϋπόθεση αποτελεί η θέσπιση ξεκάθαρων κανόνων, κατευθύνσεων και διαδικασιών, βάσει των οποίων θα ελέγχονται οι πηγές ρύπανσης και θα υποχρεωθεί να λειτουργήσει η βιομηχανία. Ο σαφής καθορισμός αρμοδιοτήτων μεταξύ υπηρεσιών και η συνεχής ενημέρωση των πολιτών και όλων των εμπλεκόμενων θα διευκολύνει την υλοποίηση του προγράμματος, χωρίς να δημιουργούνται «κενά», που αφήνουν πρόσφορο έδαφος σε πελατειακές σχέσεις με τις γνωστές συνέπειες.

Για την εκπόνηση και υλοποίηση του προγράμματος συνεργάστηκαν και θα συνεργάζονται στενά όλες οι συναρμόδιες Γραμματείες του ΥΠΕΚΑ με τις νομαρχιακές και περιφερειακές υπηρεσίες, τους ΟΤΑ και την Κοινωνία των Πολιτών.

Ο συνεχής έλεγχος και η παρακολούθηση των πηγών ρύπανσης, της ποιότητας των υδάτινων πόρων, της ποιότητας του εδάφους και της ασφάλειας της τροφικής αλυσίδας στην περιοχή, με τη δραστηριοποίηση και του Γραφείου Επιθεωρητών Περιβάλλοντος Οиноφύτων διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα του προγράμματος.

Ήδη διενεργούνται συστηματικοί έλεγχοι και επανέλεγχοι βιομηχανικών δραστηριοτήτων από Κλιμάκια Επιθεωρητών Περιβάλλοντος της ΕΥΕΠ με σκοπό τον καθορισμό αυστηρού χρονοδιαγράμματος ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ, σε συνεργασία με τη

βιομηχανία, κυρίως ως προς τη λήψη μέτρων που συμβάλλουν στην ελαχιστοποίηση του απορριπτόμενου ρυπαντικού φορτίου.

Η σημερινή μας παρουσία στα Οινόφυτα σηματοδοτεί την έναρξη μιας σημαντικής περιόδου αγώνων και προσπαθειών, που οφείλουμε σε όλους τους κατοίκους αυτής της περιοχής και ιδιαίτερα σε αυτούς που ανέδειξαν το πρόβλημα πιέζοντας την Πολιτεία να αναλάβει δράση.

Επιθυμώ να συγχαρώ ιδιαίτερα τον Παπα Γιάννη Οικονομίδα, τον οποίο πρόσφατα βράβευσε η Ακαδημία Αθηνών για το έργο του, που αποτελεί φωτεινό παράδειγμα ακτιβισμού και σύμβολο για τη σωτηρία του Ασωπού.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΣΤΟΝ ΑΣΩΠΟ

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμά μας για τη διαχείριση της περιβαλλοντικής κρίσης συμπεριλαμβάνει σειρά μέτρων, που έχουν άμεσα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα και αφορά το σύνολο της λεκάνης απορροής του ποταμού Ασωπού.

Εξυπηρετεί τους παρακάτω βασικούς στρατηγικούς στόχους:

- **Διασφάλιση της δημόσιας υγείας**
- **Περιορισμό και εξάλειψη της ρύπανσης**
- **Χωρική οργάνωση της άτυπης, έως σήμερα, βιομηχανικής περιοχής Οινόφυτων – Σχηματαρίου**
- **Διασφάλιση της εφαρμογής των μέτρων.**

Το πρόγραμμα ανταποκρίνεται σε πάγια αιτήματα της Τοπικής Κοινωνίας στην περιοχή, καθώς και της βιομηχανίας και διαμορφώθηκε μετά από στενή, συστηματική συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

A. ΜΕΤΡΑ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

1. Διασφάλιση της δημόσιας υγείας

- **Άμεση πρόσβαση του τοπικού πληθυσμού σε καθαρό πόσιμο νερό**
 - Έχουν ήδη ολοκληρωθεί ή βρίσκονται σε στάδιο ολοκλήρωσης τα έργα επεξεργασίας και διανομής πόσιμου νερού από την Υλίκη και το Μόρνο, στο Σχηματάρι, στα Οινόφυτα, στην Αυλίδα και στη Θήβα. Σε συνεργασία με την ΕΥΔΑΠ θα παρασχεθεί η αναγκαία τεχνική βοήθεια και τεχνογνωσία για την επέκταση των δικτύων με στόχο την κάλυψη μεμονωμένων περιοχών ή οικισμών, την αποτελεσματική λειτουργία των έργων και τον έλεγχο της ποιότητας του παραγόμενου νερού.

- Διακρίβωση της κατάστασης της υγείας του πληθυσμού από κρατικό φορέα και λήψη μέτρων πρόληψης

2. Περιορισμός και εξάλειψη της ρύπανσης

- **Εκσυγχρονίζεται η Υγειονομική Διάταξη Ε1β/221 του 1965** με βάση την οποία είχαν αδειοδοτηθεί και οι βιομηχανίες της περιοχής όσον αφορά τη διάθεση των υγρών τους αποβλήτων στον Ασωπό, υπό το φως των νεώτερων δεδομένων και την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία. Ήδη βρίσκεται υπό επεξεργασία, από ειδική επιτροπή του ΥΠΕΚΑ, η διαμόρφωση ενός σύγχρονου κανονισμού περί επεξεργασίας, διάθεσης και επαναχρησιμοποίησης υγρών αποβλήτων, σε αντικατάσταση της ξεπερασμένης πλέον Υγειονομικής Διάταξης.
- **Καταργείται η αναχρονιστική Κοινή Υπουργική Απόφαση Γ1/1806 του 1969 «Περί προγραμματισμού χρήσεων υδάτων ποταμού Ασωπού κ.λ.π.»**, που καθιερώνει τον Ασωπό ως αποδέκτη επεξεργασμένων βιομηχανικών αποβλήτων.
- **Καθορίζονται αυστηρά όρια ποιότητας των υδάτων του Ασωπού και αντίστοιχα όρια εκπομπής από τις βιομηχανίες.**
Καταργείται η Κοινή Νομαρχιακή Απόφαση των Νομαρχών Αν. Αττικής, Βοιωτίας και Φθιώτιδας 19640 του 1979 με την οποία ο Ασωπός ορίζεται ως αγωγός διάθεσης των βιομηχανικών αποβλήτων στον Ευβοϊκό. Ο Ασωπός ορίζεται πλέον ως υδάτινο σώμα για το οποίο θα πρέπει να επιτευχθεί η καλή οικολογική και χημική κατάσταση σύμφωνα με τις επιταγές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τα νερά. Για το σκοπό αυτό θεσπίζονται νέα αυστηρά όρια τόσο για τον αποδέκτη (Ασωπό) όσο και για τις εκπομπές από τις βιομηχανίες, τα οποία ήδη επεξεργάζεται ομάδα της ΚΥΥ, υπό τον συντονισμό του Ειδικού Γραμματέα της κ. Α. Ανδρεαδάκη. Υποχρέωση κάθε βιομηχανίας θα είναι η εφαρμογή όλων εκείνων των μέτρων και πρακτικών που θα εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τα νέα αυστηρά όρια.
- **Δρομολογείται η εκπόνηση ολοκληρωμένου διαχειριστικού σχεδίου της λεκάνης απορροής του Ασωπού στη βάση της εφαρμογής της οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τα Νερά στο Υδατικό Διαμέρισμα της Στερεάς Ελλάδας.**

- Αναθεωρούνται, εντός του 2010, οι όροι αδειοδότησης (περιβαλλοντικοί όροι) των βιομηχανιών της ευρύτερης περιοχής του Ασωπού, κατά προτεραιότητα σε βιομηχανικές δραστηριότητες των οποίων έχουν λήξει οι περιβαλλοντικοί όροι.

Οι περιβαλλοντικοί όροι των βιομηχανικών μονάδων της περιοχής θα εναρμονιστούν με την κοινοτική και εθνική νομοθεσία περί επικινδύνων αποβλήτων (ΚΥΑ 13588/725/2006) και τις επιταγές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

- Η βιομηχανία υποχρεούται να δηλώνει περιοδικά την παραγωγή επικινδύνων αποβλήτων, στα εργοστάσια και τις επιχειρήσεις, ενώ ελέγχεται παράλληλα η ανεξέλεγκτη διακίνηση επικίνδυνων αποβλήτων. Συμπεριλαμβάνονται στους ελέγχους των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και οι εκθέσεις παραγωγού αποβλήτων από εταιρίες με ρυπαντικό δυναμικό, ώστε να διαφαίνεται εάν αποκρύβονται ποσότητες αποβλήτων οι οποίες πολύ πιθανόν να μην υφίστανται κατάλληλη διαχείριση.
- Αυστηροί έλεγχοι των βιομηχανικών δραστηριοτήτων από Επιθεωρητές Περιβάλλοντος της ΕΥΕΠ, ενισχυμένα με Επιθεωρητές Εργασίας και Υγείας.
- Θεσπίζεται αξιόπιστη μεθοδολογία για τον καταλογισμό του ύψους των επιβαλλόμενων προστίμων που θα ισχύει για όλες τις αρμόδιες ελεγκτικές υπηρεσίες. Θα λαμβάνει υπόψη την προσβολή του περιβάλλοντος, σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 1650/86 και ειδικότερα τη σοβαρότητα της παράβασης, τη συχνότητα, την υποτροπή, το ύψος υπέρβασης των ορίων εκπομπής, κλπ., ανάλογα με την παραγωγική διαδικασία κάθε δραστηριότητας.
- Εξασφαλίζεται η ισονομία, δηλαδή ο έλεγχος όλων των δραστηριοτήτων με τα ίδια κριτήρια και τις ίδιες διατάξεις, καθώς και η ισότιμη μεταχείριση όλων των ελεγχόμενων.
- Εξασφαλίζεται η διαφάνεια και η ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τα αποτελέσματα των ελέγχων και της εφαρμογής του προγράμματος.

B. ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΜΕΤΡΑ

3. Χωρική οργάνωση της άτυπης, έως σήμερα, βιομηχανικής περιοχής Οινοφύτων – Σχηματαρίου και η ανάδειξη και προστασία του Ασωπού ποταμού.

- **Οργανώνεται και εξυγιαίνεται η άναρχη βιομηχανική περιοχή Οινοφύτων, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου για την Βιομηχανία,** (περίπου 39.000 στρεμμάτων, όπου με την χαοτική χωροθέτηση και ρυμοτομία, αχρηστεύονται εγκλωβισμένα 19000 στρέμματα, χωρίς πρόσβαση σε δρόμο και χωρίς ζήτηση), μέσω διαχειριστικών σχεδίων χρήσεων γης (ΖΟΕ) ή/και Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων και καθορισμού ΒΙΟΠΑ-ΒΙΠΕ (γίνεται σχετική επεξεργασία από ομάδα υπό τον συντονισμό της Γ.Γ. Χωροταξίας και Ανάπτυξης Αστικών Περιοχών).
- **Εξετάζεται η κατασκευή Κεντρικής Μονάδας Επεξεργασίας** των προεπεξεργασμένων υγρών αποβλήτων των βιομηχανιών, με αξιοποίηση και των πορισμάτων της σχετικής μελέτης του ΕΜΠ. Η Μονάδα αυτή θα δρα συμπληρωματικά με τις μονάδες επεξεργασίας των επί μέρους βιομηχανιών.
- **Οριοθετείται ο Ασωπός.** Θα γίνει χαρτογράφηση και οριοθέτηση τμημάτων του ποταμού Ασωπού με σκοπό την ανάδειξη και προστασία του, μέσω και μέτρων καθαρισμού του ποταμού, βασικών παραπόταμων αυτού και των παρόχθιων πρηνών- όχθων με σκοπό τη διαμόρφωσή τους.
- **Καθαρίζεται ο Ασωπός.** Για την αποκατάσταση του Ασωπού, θα αξιολογηθεί η πιθανότητα αποκατάστασης του πυθμένα αφού εκτιμάται ότι υπάρχουν μεγάλες ποσότητες ρυπασμένων ιζημάτων τα οποία θα επιβαρύνουν το νερό και θα είναι δύσκολη η ανάκαμψη ζωής ακόμα και αν όλο το νερό που διατίθεται στον Ασωπό γίνει καθαρό.
- **Αποκαθίστανται – σταδιακά – οι εκτάσεις που έχουν ρυπανθεί:** θα επιχειρηθεί σταδιακή αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς, πρώτα των επιφανειακών υδάτων και του εδάφους, κυρίως κοντά στις περιοχές κατοικίας και αγροτικής γης και θα διερευνηθούν οι δυνατότητες σταδιακής αποκατάστασης και των ρυπασμένων υπόγειων υδάτων. Δεδομένου ότι το πρόβλημα καταρχήν αφορά όλο

τον υδροφόρο ορίζοντα στην περιοχή του Ασωπού, η πρώτη δράση θα αφορά στην ορθή αξιολόγηση της κατάστασης του υδροφόρου ορίζοντα, με ανάπτυξη δικτύου γεωτρήσεων παρακολούθησης σε διάφορα βάθη, έτσι ώστε να εντοπισθούν ή έκταση και οι πηγές ρύπανσης (θαμμένα απόβλητα, απορροφητικοί βόθροι ή γεωτρήσεις για διάθεση επικίνδυνων ουσιών, διάχυτες πηγές ρύπανσης κλπ.). Ειδικότερα η διερεύνηση θα περιλαμβάνει:

- εκτίμηση της έκτασης της ρυπασμένης περιοχής,
- προσδιορισμό των επί μέρους ρύπων, της προέλευσής τους και της συνεργιστικής δράσης τους
- προτάσεις για τη σταδιακή απορρύπανση της περιοχής.

4. Διασφάλιση της εφαρμογής των μέτρων

- **Θεσμική κατοχύρωση των μέτρων και οργανωτικού σχήματος** που θα διασφαλίζει τη λήψη αποφάσεων, την παρακολούθηση και τον συντονισμό των ενεργειών και άλλων σχετικών θεμάτων:
 - **Συγκρότηση Γνωμοδοτικής Επιτροπής** για την παρακολούθηση της υλοποίησης της εφαρμογής των μέτρων, με συμμετοχή εκπροσώπων όλων των εμπλεκόμενων.
 - **Συγκρότηση Φορέα Διαχείρισης** επενδύσεων και πώλησης νέων θέσεων εγκατάστασης βιομηχανικών μονάδων για την λειτουργία των προτεινόμενων ΒΙΟΠΑ, ΒΙΠΕ με συμμετοχή της Τοπικής Κοινωνίας
- **Παρακολούθηση μέσω Μητρώου Βιομηχανικών δραστηριοτήτων** και μέτρων ελέγχου και παρακολούθησης της εφαρμογής του ολοκληρωμένου σχεδιασμού, μέσω και παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων.
- **Επαναλειτουργία του Γραφείου Επιθεωρητών Περιβάλλοντος Οινοφύτων, ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ** του όλου εγχειρήματος.
- **Ένταξη ειδικών εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων για μελέτες στην περιοχή και προώθηση ειδικών καινοτόμων**

καθάρων τεχνολογιών αντιρρύπανσης – εξετάζεται το ενδεχόμενο ίδρυσης Τεχνολογικού Πάρκου νέων αναπτυξιακών τομέων.

- **Σύνταξη και δημοσιοποίηση ετήσιας έκθεσης, από την Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σχετικά με την πορεία υλοποίησης του προγράμματος.**

Σε τακτά χρονικά διαστήματα θα σας ενημερώνουμε σχετικά με την έναρξη εφαρμογής των μέτρων του συνολικού προγράμματος, τον χρονικό ορίζοντα υλοποίησης κάθε μέτρου, το συνεπαγόμενο οικονομικό κόστος, τις πηγές χρηματοδότησης καθώς και την αποτελεσματικότητά τους.

Η «τραγωδία» του Ασωπού είναι στο χέρι όλων μας να πάρει τέλος!

Το ΥΠΕΚΑ είναι αποφασισμένο να σταματήσει το μείζον αυτό περιβαλλοντικό έγκλημα και να ξαναδώσει ζωή και ελπίδα στην περιοχή, παρακαταθήκη για το παρόν και το μέλλον των νεότερων γενιών.